نامه به سردبیر

نقد مقاله:
جایگاه مطالعات آموزش پزشکی پژوهشگران ایرانی در بین تحقیقات آموزشی نمایه شده در پایگاه علمی وب آو ساینس

رسول معصومی*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ مهر ۱۳۹۸؛ ۱۹(۲۹): ۲۵۶ تا ۲۵۸

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

مقاله‌ای تحت عنوان "جایگاه مطالعات آموزش پزشکی پژوهشگران ایرانی در بین تحقیقات آموزشی نمایه شده در پایگاه علمی وب آو ساینس" در مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ تیر ۱۳۹۸؛ ۱۹(۱۲): ۱۱٤ تا ۱۲۳ منتشر شده است. ضمن تشکر از زحمات نویسندگان محترم، ضروری دانستم که به توضیح چند نکته بپردازم.

وقتی کلیدواژه‌ای مخصوصاً یک کلیدواژه عام مثل Education را در Topic وب آو ساینس جستجو می‌کنیم، به طور همزمان فیلدهای Title، Abstract، Author Keywords و Keywords Plus را جستجو می‌کند(۱). بنابراین اکثر رکوردهای بازیابی شده، نامرتبط خواهند بود. برای مثال به مقالات زیر توجه کنید:

- Facial injuries in Iranian veterans during the Iraq-Iran war (1980-88): differences from recent conflicts
- Factors affecting bone mineral density in postmenopausal women
- Factors Affecting Gender Differences in the Association between Health-Related Quality of Life and Metabolic Syndrome Components: Tehran Lipid and Glucose Study
- Prevalence and risk factors for pica during pregnancy in Tehran, Iran

مقالات فوق به این دلیل بازیابی شده است که در چیکده آنها کلمه Education آمده است، در حالی که هیچ ربطی به Education ندارند. از آنجا که سطح Education یکی از متغیرهای زمینه‌ای اکثر پژوهش ها است، بنابراین چنین پژوهش‌هایی نیز بازیابی می‌شوند که کاملاً نامرتبط هستند. به همین دلیل است که از بین نویسندگان پر تولید، حتی یک نفر هم پژوهشگر شناخته شده در آموزش پزشکی نیست و در مورد مجلات نیز هیچ مجله مرتبط با آموزش پزشکی در لیست ۱۰ مجله برتر نیست. این که چطور با جستجوی کلمه Education، مطالعات Medical Education بازیابی می‌شوند، دلیل قانع کننده‌ای ذکر نشده است.

نویسندگان محترم، ظاهراً تفاوتی بین Education و Medical Education قائل نشده‌اند. در سراسر مقدمه مقاله، از

* **نویسنده مسؤول:** رسول معصومی، (دانشجوی دکتری تخصصی آموزش پزشکی) گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.-
masoomi@razi.tums.ac.ir
تاریخ دریافت نقد مقاله: ۹۸/۵/۱۴، تاریخ پذیرش: ۹۸/۵/۲۶

آموزش پزشکی و پژوهش‌های مرتبط با آن سخن به میان آمده ولی وقتی به اهداف مطالعه می‌رسیم، دیگر حرفی از آموزش پزشکی زده نشده است و حوزه کلی آموزش مد نظر نویسندگان است. روش‌ها و نتایج کاملاً درباره آموزش است ولی مجدداً وقتی به بحث و نتیجه‌گیری می‌رسیم، بلافاصله ادبیات به آموزش پزشکی تغییر پیدا می‌کند.

نکته دیگر عدم ذکر نمایه نامه‌های مورد جستجو است. Web of Science Core Collection شامل ٦ نمایه نامه استنادی(۲) زیر است:

- Science Citation Index Expanded
- Social Sciences Citation Index
- Arts & Humanities Citation Index
- Emerging Sources Citation Index
- Book Citation Index
- Conference Proceedings Citation Index

دانشگاه‌ها بر اساس نیازشان، تعدادی از آنها را مشترک می‌شوند. بنابراین در هنگام گزارش جستجو باید اشاره کنیم که کدام نمایه نامه‌ها را مورد جستجو قرار دادیم. در غیر این صورت جستجوی صورت گرفته، تکرارپذیر نخواهد بود. دلیل اعمال محدودیت زمانی هم مشخص نشده است. چرا از سال ۱۹۹۰؟ چرا قبل‌تر یا چرا بعدتر نه؟

در علم‌سنجی انتظار می‌رود فقط به تحلیل‌های ایجاد شده توسط پایگاه استنادی اکتفا نکنیم. به غیر از شکل شماره ۱ که توسط نرم‌افزار Vosviewer ترسیم شده است، بقیه داده‌های نتایج از قسمت Analyze Results وب آو ساینس که به صورت اتوماتیک ایجاد می‌شوند، برداشته شده است (جداول شماره ۲، ۳، ٤ و ٥).

امید است این توضیحات در مطالعات بعدی مورد توجه پژوهشگران محترم قرار بگیرد.

منابع

1. Web of Science Core Collection Help. Searching the Topic Field. [cited 2019 Aug 17]. available from: https://images.webofknowledge.com/images/help/WOS/hs_topic.html
2. Clarivate Analytics. Web of Science Databases Platform. [cited 2019 Aug 17]. available from: https://clarivate.com/products/web-of-science/databases/.

پاسخ به نقد مقاله:
جایگاه مطالعات آموزش پزشکی پژوهشگران ایرانی در بین تحقیقات آموزشی نمایه شده در پایگاه علمی وب آو ساینس

محمدرضا بهرنگی، زینب ایزدیان*، بیژن عبدالهی، حسن رضا زین‌آبادی

با سلام و احترام

ضمن تشکر از سردبیر محترم و استاد ارجمند به موجب صرف وقت و استفاده از زمینه خود در پرتوافکنی بر گوشه‌هایی از تحقیق اینجانب.

پیرامون انتقادات وارده اگر هدف اصلی مقاله بررسی وضعیت برون‌دادهای علمی ایرانیان در حوزه آموزش پزشکی بود همان‌طور که استاد محترم بیان می‌دارد باید کلید واژه "Medical Education" انتخاب می‌شد و مسلماً نتایجی متفاوت از مقاله حاضر به دست می‌آمد؛ اما عنوان ما " جایگاه مطالعات آموزش پزشکی پژوهشگران ایرانی در بین تحقیقات آموزشی نمایه شده در پایگاه علمی وب آو ساینس" بود و سؤالات پژوهش هم به طور مشخص بر اساس همین عنوان طرح شد. همان‌طور که در مقدمه هم توضیح داده شده است هدف اولیه ما برای پژوهش، بررسی تحقیقات آموزشی بود اما بررسی‌ها نشان داد عمده تحقیقات نمایه شده مربوط به حوزه آموزش پزشکی و پیراپزشکی می‌شد و سهم سایر حوزه‌ها از جمله آموزش به صورت کلی، آموزش کشاورزی، آموزش مهندسی و آموزش هنر ناچیز بود.

علت این که کلید واژه "Education " در قسمت موضوع وارد شد برای این بود که تا حد ممکن پژوهش های مربوط به تحقیقات آموزشی حذف نشود، کما این که اگر همین واژه در قسمت عنوان جستجو می‌شد تعداد پژوهش ها بسیار کم‌تر بود و ناخواسته بعضی از پژوهش‌های مرتبط با تحقیقات آموزشی حدف می‌شد چرا که الزاماً تمامی تحقیقات آموزشی در عنوان خود واژه آموزش را ندارند.

این جستجوها در ١٦ مارس ٢٠١٦ در تمامی نمایه‌ها انجام گرفت. تحقیقات آموزشی در کشور تقریباً تاریخی سی و چند ساله دارد و بین سال‌های ۱۹۸۳ (اولین سالی که نمایه تحقیقات موجود است) تا ۱۹۹۰ برون‌دادهای ایرانیان تنها ٦ مورد بوده است. با توجه به زمان جستجو بازه ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵ انتخاب گردید.

ایمیل اینجانب به عنوان نویسنده مسؤول در مقاله هم آورده شده و از توجه منتقدان و اظهارنظر آن‌ها استقبال می‌شود و چنان چه ابهامی وجود داشته باشد با کمال میل و اطمینان خاطر پاسخگوی منتقد محترم و پژوهشگران دیگر هستم.

با تشکر مجدد از توجه شما

ایزدیان

* **نویسنده مسؤول:** زینب ایزدیان، دانش آموخته دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. izadian@ut.ac.ir

دکتر محمد رضا بهرنگی (استاد)، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشکده مدیریت دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. (behrangimr@yahoo.com)؛ دکتر بیژن عبدالهی (دانشیار)، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. (biabdollahi@yahoo.com)؛ دکتر حسن رضا زین‌آبادی، (دانشیار)، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (hzeinabadi@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۷/۹/۲۱، تاریخ اصلاحیه: ۹۷/۱۱/۷، تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۱/۲۳